

Nd.

34. Frumvarp til laga

[34. mál]

um breyting á lögum um tekjuskatt og eignarskatt, nr. 90/1965.

Flm.: Þórarinn Þórarinsson, Halldór E. Sigurðsson, Jón Skaftason,
Vilhjálmur Hjálmarsson, Eysteinn Jónsson.

1. gr.

53. gr. laganna orðist svo:

Nú breytist framfærsluvisitala til hækkunar eða lækkunar frá því, sem hún var að meðaltali árið 1964, og skal þá hækka eða lækka þær fjárhæðir, sem um ræðir í 4. gr., A-lið 13. gr. og 16. gr., svo og þrepin í skattstiga þeim, sem um ræðir í 25. gr., í réttu hlutfalli við það.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Frumvarp þetta fjallar um þá breytingu á tekjuskatts- og eignarskattslögum, að persónufrádráttur einstaklinga og hjóna, frádráttur vegna barns og frádráttur vegna heimilisstofnunar, og svo þrepin í skattstiganum, skuli breytast til hækkunar

eða lækkunar í samræmi við framfærsluvisitölu. Nú ákveður fjármálaráðherra breytingar á skattvísitölunni, án þess að vera bundinn af nokkrum ákveðnum reglum.

Skattvísitala mun fyrst hafa komið hér til sögu á árinu 1953. Þá beitti þáv. fjármálaráðherra, Eysteinn Jónsson, sér fyrir því, að það ákvæði var sett í lög um tekju- og eignarskatt, að tekjutölur skattstiga skyldu breytast í samræmi við kaupgjaldsvisitölu, sem þá var í reynd hin sama og framfærsluvisitalan. Laun höfðu þá hækkað á undanförunum árum vegna dýrtíðarþóta og skattgreiðendur því greitt síhækkandi skatta án tilsvarendi hækkunar á rauntekjum. Þótti því rétt og nauðsynlegt að veita skattgreiðendum þá tryggingu, sem fólst í setningu umrædds lagaákvæðis.

Rétt er að geta þess, að á þinginu 1952 höfðu tveir þingmenn Sjálfstæðisflokksins, Jóhann Hafstein og Magnús Jónsson, flutt frumvarp um breytingu á skattalögnum, þar sem m. a. var lagt til, að skattar breyttust til hækkunar og lækkunar í samræmi við kaupgjaldsvisitöluna. Jóhann Hafstein mælti fyrir frumvarpinu, og sagðist honum m. a. á þessa leið:

„Það, sem menn hafa ekki gert sér nægjanlega grein fyrir á undanförunum árum, er, að enda þótt Alþingi hafi ekki með nýrri skattalöggjöf lagt nýja skatta á einstaklingana í þjóðfélaginu, þá hafa skattarnir stöðugt verið að hækka stórkostlega, og það er vegna þess, að dýrtíðin í landinu, hin sívaxandi dýrtíð, hefur gegnt hlutverki vaxandi skattþeningar ár frá ári.“ (Alþt. 1952, C. 474).

Ljóst er það einnig af þessari ræðu Jóhanns, að fyrir flutningsmönnum vakti með umræddri tillögu, að umreikningur á sköttum skyldi miðast við breytingar á verðlagi, en tilgangur framfærsluvisitölnnar er að sýna þær. Um þetta sagði Jóhann:

„Þetta ákvæði á að miða að því, að verðbreytingar, hækkandi dýrtíð í landinu, verki ekki ein út af fyrir sig sem stórkostleg skattahækkun á þegnana, þó að skattalöggjöfin að öðru leyti breytist ekki neitt, heldur að skattaálagningin að þessu leyti hreyfist til og frá eftir því, sem verðhækkningar eða verðlækkningar kunna að verða í þjóðfélaginu.“ (Alþt. 1952, C. 480).

Það ákvæði laganna frá 1953, að tekjuskattar breyttust til hækkunar eða lækkunar í samræmi við kaupgjaldsvisitölu, helzt óbreytt til 1960. Þá beitti „viðreisnarstjórnin“ svonefnda sér fyrir setningu nýrra skattalaga. Sagt var, að tilgangur þeirra væri m. a. sá að „fella niður tekjuskatt á almennum launatekjum“. Þetta fór þó á annan veg. Vegna þess, að umrætt ákvæði var fellt niður, hækkuðu skattgreiðslur stöðugt næstu árin sökum vaxandi dýrtíðarþóta, án þess að rauntekjur ykjast nokkuð tilsvarendi. Þetta varð sérstaklega eftirminnilegt sumarið 1964, þegar gengið var svo nærri skattgreiðendum, að efnahagsráðgjafar ríkisstjórnarinnar lögðu til, að þeim yrðu veitt sérstök lán til greiðslu á sköttum. Ríkisstjórnin var því tilneydd að gera nýja breytingu á skattalögnum vorið 1965, þar sem ýmsir frádrættir voru auknir og jafnframt sett í lög þá ákvæði, að frádrættir og skattstigar skyldu hækka eða lækka „í samræmi við skattvísitölu, sem ákveðin er af fjármálaráðherra, í fyrsta sinn árið 1966, að fengnum tillögum kauplagsnefndar, hagstofustjóra og ríkisskattstjóra“.

Framkvæmd þessa lagaákvæðis hefur orðið á þann veg, að fjármálaráðherra hefur ákveðið skattvísitöluna frá ári til árs án þess að leita nokkuð álits þeirra aðila, er lög mæla fyrir um, að hann geri. Skattvísitalan virðist hafa verið ákveðin af hreinu handahófi og tekjuþörf ríkisins verið látin ráða henni miklu meira en greiðslugeta skattþegnanna. Á þessu ári var t. d. skattvísitalan ákveðin 140 stig, en hefði átt að vera um 173 stig, ef framfærsluvisitölunni hefði verið fylgt og meðaltal hennar á árinu 1964, þegar skattalögin voru sett, lagt til grundvallar. Því er nú svo komið, að verulegur hluti af tekjum lágtekjufólks lendir í hæsta skattþrepi.

Fjármálaráðherra hefur enn ekki ákveðið skattvísitöluna fyrir næsta ár, en í greinargerð fjárlagafrumvarpsins fyrir árið 1971 segir, að „gert sé ráð fyrir, að skattvísitalan hækki til jafns við meðaltekjur“. Ekki er ljóst, hvað hér er átt við.

Hitt er víst, að fáist ekki skattvísitalan hækkuð miklu meira en svarar þeim verðhækkunum eða launahækkunum, sem verða í ár, mun láglæunafólk verða að greiða um 60% í skatt af þeim launahækkunum, sem það hefur fengið á þessu ári, eða 27% í tekjuskatt og 30% í útsvar. Þessu valda m. a. þau 33 stig, sem vantaði á skattvísitöluna á þessu ári, miðað við framfærsluvísitölu.

Það er skattgreiðendum bæði réttlætismál og hagsmunamál, að skattvísitalan sé ekki ákveðin af handahófi, heldur fylgi hún ákveðinni reglu. Einkum á þetta þó við á verðbólguáttímum. Skattar eiga því aðeins að hækka, að rauntekjur hækki. Þetta verður bezt tryggt með því, að skattvísitalan fylgi framfærsluvísitölunni.